

SAK

Afghanistan

NYTT

TIDNING FRÅN SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN NR 1 2017

KULTUR

Nima filmade i kvinnofängelset

REPORTAGE

Farzana är enda tjejen i klassen

NAW ROOZ

Laga festliga nyårsrätter

TEMA | MÖDRAVÅRD

Fler barnmorskor i byarna räddar liv

Afghanistan ^{NYTT} INNEHÅLL Nr 1 2017

6

20

14

17

” Barnmorskorna är en symbol för de förändringar som skett på ett samhälleligt plan i Afghanistan.

Anna-Karin Johansson,
generalsekreterare SAK

- 4 I KORTHET** Aktuellt och möte med SAKs jämställdhetsamordnare.
- 6 TEMA | MÖDRAHÄLSOVÅRD** Barnmorskan Gulsoom om vikten av fler barnmorskor och bättre mödrahälsovård.
- 12 BILDEN** Tjejerna som tränar wushu.
- 14 REPORTAGE** Farzana är enda tjejen i skolklassen.
- 16 ANALYS** Ingen fred i Afghanistan med Trump.

- 17 KULTUR** Om filmen *Systrar bakom galler* och bokrecension.
- 20 NAW ROOZ - NYÅRSFEST** Lär känna Afghanistan genom maten.
- 21 KRÖNIKA** Kasim Hussein, styrelseledamot i SAK, om ett omöjligt återvändande.
- 22 ENGAGEMANG** Årsmöten och möte med SAK-medlemmen Stephanie Kilander.
- 26 SISTA ORDET** Generalsekreteraren om vikten av barnmorskor.

Barnmorskorna är viktiga förebilder

Februari 2017 var en tuff nyhetsmånad. Unama, FN:s Afghanistaninsats, konstaterade i sin årsrapport att antalet skadade civila inte har varit så stort sedan 2009. Ett självmordsdåd nära domstolsbyggnaden i Kabul dödade 20 och skadade 40. IS misstänks ligga bakom inte bara detta död, utan även en attack i norra Afghanistan som dödade sex Röda korset-arbetare och ledde till två kidnappningar.

Säkerheten i landet är minst sagt dålig. I sådana stunder är det lätt att tappa orken, att känna sig ensam och obetydlig. Därtill har Hans Rosling, professor i internationell hälsa vid Karolinska Institutet, avlidit.

JAG FÖRSTÅR VARFÖR han blev världsberömd för sina grafiska illustrationer av utvecklingen i världen. Han hjälpte mig att se saker som jag inte sett tidigare. Jag var inte samma person efter att jag hade lyssnat på honom. Något svårt kunde bli så enkelt, och med hans färgglada bubblor blev fakta vackrare och roligare.

Det är sorgligt att han lämnar oss just nu när världen behöver honom som mest. Hans viktigaste budskap som jag tar med mig är att världen trots allt inte är så mörk som vi ibland kan tro. Många positiva förändringar sker, men de sker långsamt. Så långsamt att de inte har något nyhetsvärde. Så långsamt att vi ibland inte ens märker att de sker.

Gulsoom är en av SAKs barnmorskor och hon är en av många förändringsaktörer som arbetar i det dolda. Genom henne får vi inblick i en av de mest avlägsna byarna i ett av världens mest avskilda länder.

Flickors och kvinnors tillgång till utbildning och arbete är ett av de bästa verktygen för att bryta fattigdomens onda cirkel. För de ser till att deras barn får en bättre start i livet.

BARNMORSKORNA I Afghanistan är ofta de enda i familjen som får en lön, ofta till och med de enda i byn som tjänar pengar. De tar ställning för kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa, trots att de ofta motarbetas av konservativa krafter. De är viktiga förebilder för andra kvinnor. Deras arbete medför att flickors och kvinnors tillgång till hälsa ökar på landsbygden, där de fattigaste bor.

Men Gulsoom är förstås inte den enda som kämpar. SAK har 5000 medarbetare, och tillsammans med det afghanska folket kämpar Sveriges givare och medlemmar genom att vara generösa med sin tid eller med sina pengar. Låt oss, i Hans Roslings anda, påminna varandra om att förändring är möjligt! Vi är många som kämpar på olika sätt, och det spelar en stor roll att vi gör det. ●

Carla da Costa Bengtsson

Carla da Costa Bengtsson
Huvudredaktör Afghanistan-nytt

” Kvinnors tillgång till utbildning och arbete är ett verktyg för att bryta fattigdomens onda cirkel.

SAK Svenska
Afghanistankommittén

AFGHANISTAN-NYTT kommer ut fyra gånger per år och ges ut av Svenska Afghanistankommittén
ANSVARIG UTGIVARE | Peder Jonsson
HUVUDREDAKTÖR | Carla da Costa Bengtsson
REDAKTÖR | Erik Halkjaer/Halkjaer Media AB
FORMGIVNING | Serpentin Media
ISSN 0280-7041

TRYCK | Trydells Tryckeri AB, Laholm.
ANNONSPRISER | Helsida: 5 000 kr,
1/2-SIDA: 2 500 kr, 1/4-SIDA: 1 250 kr.
UPPLAGA | 11 500 ex.
PRESSLAGD | 17 februari 2017
OMSLAG | Bamany, som nyss fått
tvingar. Foto: Gulsoom

KONTAKT | Svenska Afghanistankommittén
Malmgårdsvägen 63, 116 38 Stockholm
Tel 08-545 818 40, Fax 08-545 818 55
info@sak.se, www.sak.se
Afghanistan-nytt stöds med bidrag från Sida. Sida delar inte nödvändigtvis de åsikter som framförs. SAK ansvarar för innehållet.

Afghanistan-nytt
nr 3 2016.

Utredning av Sveriges Afghanistaninsats klar

EFTER DEN 11 SEPTEMBER 2001 vändes blickarna mot Afghanistan. Det som vi i dag känner till som den internationella insatsen påbörjades.

Det är få som hävdar att insatsen har uppnått sitt mål: demokrati och stabilitet. SAK har länge önskat en oberoende utvärdering. För att kunna dra slutsatser

om Sveriges insatser 2002–2014 var effektiva eller inte är det nödvändigt att förstå vad som har hänt ur ett helhetsperspektiv, och syna både civila insatser och militära insatser. I skrivande stund väntar vi på resultatet av utredningen, men när du har fått Afghanistan-nytt i din hand har rapporten lanserats.

TIPS! Damma av Afghanistan-nytt nr 3 2016 på temat civil-militär samverkan. Där kan du läsa om SAKs perspektiv på de svenska och internationella insatserna, och få veta vad några av SAKs lokala medarbetare anser utifrån sina erfarenheter.

Hallå där...

Hur jobbar SAK med jämställdhet?

– För det första, jämställdhetsarbete betyder inte att vi bara arbetar för och med kvinnor. Vi pratar med män, kvinnor, pojkar och flickor om den diskriminering de möter. Kvinnor och flickor är mest utsatta. Det handlar om att försöka komma åt det som orsakar våld och diskriminering inom exempelvis vissa traditioner, värderingar och strukturer. Ambitionen är att nå ut på gräsrotsnivå.

Kan du nämna några konkreta saker som SAK gjorde inom jämställdhetsområdet förra året?

– Omkring 1 200 av våra anställda fick någon form av utbildning om jämställdhet, mänskliga rättigheter och att arbeta rättighetsbaserat. Ett annat exempel var när vi arrangerade en paneldiskussion mellan religiösa ledare, med ett antal chefer från SAK som publik. När SAKs anställda ökar kunskapen om vad islam faktiskt säger, om till exempel flickors rätt att gå i skolan, får de argument för att bät-

FOTO: BJÖRN LINDH

ta diskussionen i den verklighet som de befinner sig i.

Vilka är de största utmaningarna SAK stöter på i arbetet med jämställdhet i projekten?

– När religion och traditioner blandas samman. Människor med låg utbildning kan ha uppfattningen att lokala sedvänjor bygger på islam, fast de kanske inte alls har något stöd i koranen. Det kan till exempel gälla sedvänjan att lösa konflikter genom att

... **Pervaiz Tufail**, chef för SAKs enhet för mänskliga rättigheter och jämställdhetsfrågor i Kabul, Afghanistan.

ge bort en ung flicka till en familj som anser sig blivit kränkt. När vi försöker skapa en förändring kan det uppfattas som att vi går emot islam. Ett annat problem är att många män inte tillåter att deras fruar deltar på olika möten. Det är också svårt för kvinnor att resa ensamma eftersom den allmänna uppfattningen är att de behöver en manlig eskort.

Vad gör du själv om dagarna?

– Jag leder min lilla enhet och bygger upp kapaciteten bland afghanerna att arbeta med jämställdhetsfrågor. Jag ser till att alla SAKs policydokument har jämställdhetsperspektiv. Jag tar också fram riktlinjer och mycket annat.

Sker det någon utveckling på jämställdhetsområdet eller står vi och stampar?

– SAK utvecklar sitt arbete på jämställdhetsområdet. Förra året låg fokus på att utveckla vår egen kapacitet. I år lägger vi större kraft på att nå ut till gräsrotterna. ●

BJÖRN LINDH

Sociala medier stärker kvinnor

ENLIGT DEN afghanska regeringen har drygt två tredjedelar av Afghanistans invånare en mobiltelefon. Många äger en smartphone med tillgång till internet och sociala medier. Allt fler kvinnor vittnar om hur dessa verktyg kan fungera som stöd i en vardag där de vägras sina mest grundläggande rättigheter.

Den afghanska frilansjournalisten Sonia Azatyar, som jobbar för bland annat nyhetsbyrå AP och amerikanska Huffington Post, skriver att många kvinnor genom sociala medier kan få stöd och uppmärksamhet för hur de diskrimineras eller utsätts för övergrepp. Genom sociala medier skapar kvinnorna också plattformar där de kan samla fler vittnesmål och följa upp hur regeringen lever upp till sina löften när det gäller kvinnors rättigheter. ERIK HALKJAER

Sonia Azatyar

FOTO: SAHAR SPEAKS

Lokalt stöd för Afghanistans bandylandslag

KARLSTAD Det lokala stödet för bandylaget AFG Karlstad, allmänt känt som Afghanistans landslag i bandy, var stort när det mötte Somalias landslag. Publiken med nyanlända och asylsökande afghaner blandat med andra Afghanistanengagerade hejade fram sitt lag till ett mål mot Somalia. Trots förlusten 1-8 var det en seger. Förra året vann Somalia med 15-0. Matchen i Karlstad i januari samlade 573 åskådare.

FOTO: KRISTINA GUPTON

Kvinnliga deltagare på en biodlingskurs i Kapisaprovinsen. Det finns i dag 652 kvinnliga biodlare i Afghanistan, enligt landets jordbruksdepartement.

Biodling ger kvinnor försörjning

BIODLING VAR VANLIGT i Afghanistan förr, men under de många år som landet befunnit sig i krig har produktionen av honung minskat dramatiskt. I dag importeras det mesta av den honung som går att köpa i landet från grannländerna Iran och Pakistan.

Det är nu på väg att ändras. Med hjälp av bistånd från framför allt Frankrike har den inhemska honungsproduktionen mer än fördubblats på fyra år. Enligt Afghanistans jordbruksdepartement skördade landets 23700 registrerade biodlare närmare 2 100

ton honung förra året. 652 av biodlarna var kvinnor. I tidningen Gulf News, från Förenade arabemiraten, berättar kvinnliga biodlare i provinsen Bayman hur de för första gången i sina liv tjänar sina egna pengar och bidrar till hushållets ekonomi.

Det är mycket ovanligt att kvinnor i Afghanistan driver egna företag. Totalt finns 1413 kvinnliga företagare registrerade i landet, mot 12 000 manliga. Utanför jordbrukssektorn består bara 10 procent av arbetsstyrkan av kvinnor, enligt den afghanska regeringen.

ERIK HALKJAER

” Jag tittade just på Afghanistan och man ser på talibanerna, och man tittar på att vartenda, vartenda år så är det mer, mer, mer, ni vet de har olika färger, och man säger, liksom, vad är det som pågår här?

USA:s president Donald Trump talar om Afghanistan i en intervju med brittiska The Times och tyska Bild i januari 2017.

Korruptionen minskar i Afghanistan

FÖR FYRA ÅR SEDAN var Afghanistan det mest korrupta landet i världen. Organisationen Transparency International som varje år mäter korruption i alla världens länder placerade Afghanistan på jumboplats både 2012 och 2013. Sedan har det blivit lite bättre. År 2014 och 2015 var Afghanistan bland de tre-fyra mest korrupta länderna i världen, men under 2016 har det blivit bättre. Sju länder anses nu mer korrupta än Afghanistan. Enligt Transparency International är anledningen att den nuvarande regeringen har gett 50 löften för krafttag mot korruption samtidigt som de första rättegångarna kring brott mot landets nya upphandlingslag rullat i gång.

Bombad SAK-klinik.

11 418

civila föll 2016 offer för kriget i Afghanistan. Det är nästan en fördubbling sedan 2009 då man räknade till 5 969 civila offer. Siffrorna inkluderar såväl dödade som skadade.

KÄLLA: UNAMA

81%

av afghanerna anser att kvinnor ska få studera.

74%

av afghanerna anser att kvinnor ska få lönearbeta utanför hemmet.

82% 65%

procent av kvinnorna instämmer

procent av männen instämmer

Källa: A survey of the Afghan people, av Asiafoundation. 12 658 afghaner i hela landet tillfrågades i september 2016.

I Gulsooms arbetsuppgifter som byns barnmorska ingår att mäta och väga barn upp till fem års ålder och kontrollera så att de inte är undernärda.

TEMA | **MÖDRAHÄLSOVÅRD** Mödra- och barnadödligheten i Afghanistan minskar mot alla odds, trots att säkerhetsläget försämras. Svenska Afghanistan-kommittén har hittills utbildat 310 barnmorskor. En av dem är Gulsoom, som SAKs tidigare informationschef Lasse Bengtsson har följt i sex år.

TEXT OCH FOTO **LASSE BENGTSSON** OCH **GULSOOM**

Gulsooms klinik är öppen för alla

SAMANGANPROVINSEN, 2010

Jag träffade Gulsoom för första gången 2010, under ett besök i Samanganprovinsen, i norra Afghanistan. Det var en av mina första resor som informationschef för SAK.

Gulsoom och hennes klasskamrater hade just påbörjat sin barnmorskeutbildning på SAKs skola i Aybak, i Samangan. De var alla oändligt blyga och vågade knappt titta åt mitt håll. De var alla unga kvinnor som just kommit till skolan från byar långt bort och jag är säker på att inte någon av dem hade sett en gråhårig farbror från Europas nordliga utkant tidigare.

Det fanns ett undantag. Gulsoom tittade mig direkt i ögonen med fast blick. Hon tog initiativ redan vid den här mycket tidiga lektionen i utbildningen. Hon instruerade de andra och så skulle det fortsätta under alla mina kommande besök.

På försommaren 2012 besökte jag Aybak innan jag skulle hem till Sverige efter avslutad tjänst på SAK. Gulsoom och hennes klasskamrater skulle snart ta examen. Flera av dem hade redan fått sina första barn, även Gulsoom. Barnen bodde med sina mammor på skolan.

Vid det här laget var all blyghet som bortflugen. De blivande barnmorskorna fnittrade och skrattade. De tjattade och berättade med bubblande glädje om hur härligt det skulle bli att lämna skolan och

GULSOOM

Ålder: 26.

Bor: Norra Afghanistan.

Yrke: Barnmorska.

Utbildning:

Tvåårig barnmorskeutbildning genom SAK i Aybak i Samanganprovinsen.

Med maken och yngste sonen.

får jag höra att hon vill träffa mig. På grund av säkerhetsläget kan vi inte ses i hennes hemby, men hon är beredd att ge sig ut på en lång bilresa till Mazar-i-Sharif där vi kan ses.

Gulsoom har fyllt 26 år. Tillsammans med sin man, Shahabuddin, 27 år och lärare, och deras yngsta son, Gul Mohammed, 1,5 år, reser de i sex timmar på dåliga vägar för att komma till mötet. De två äldsta barnen är kvar hemma i byn.

få återvända hem. De ville börja jobba och tjäna pengar.

I en film som jag då gjorde till SAKs 35-årsjubileum berättar Gulsoom stolt att hon är efterfrågad där hemma.

– Mina släktingar ringer hela tiden och frågar när jag kommer hem. När du kommer hem ska vi ta emot dig och det ska bli en stor fest, säger de, sa Gulsoom.

Filmen avslutas med att hon ger ett varmt tack till Sverige för sin utbildning.

MAZAR-I-SHARIF, MAJ 2016

När jag fyra år senare, i maj 2016, återvänder till Afghanistan, är en av mina ambitioner att försöka träffa Gulsoom igen. Jag vill höra hur det har gått för henne.

Jag erkänner att mina förhoppningar om att få träffa henne igen inte var stora, men precis när jag ska resa från Sverige

DET ÄR SPECIELLT att ses igen. Vi är båda mycket glada och sitter i flera timmar för att prata om allt som har hänt. Shahabuddin tar stillsamt hand om sonen. Gulsoom är påfallande modernt klädd i en jeansliknande kappa och ljus sjal. Långt från hembyns burkor.

– Efter examen reste jag hem igen. Jag var den första i byn med en examen och redan innan jag kom in i byn hade alla samlats för att fira mig. Sedan tog de mig till kliniken. Då hade jag ännu ingen erfarenhet. Nu har jag massor av erfarenhet och har inga problem att jobba, säger Gulsoom.

Av säkerhetsskäl kan jag inte säga vad byn där Gulsoom lever heter. Även om utbildade barnmorskor blir alltmer accepterade och uppskattade i de afghanska byarna finns det ett motstånd. Det handlar ofta om konservativa män som anser att utbildade kvinnor som tjänar egna pengar >>>

” Tidigare sa några till mig att jag inte var någon bra flicka, att jag skulle stanna hemma, men nu har det skett en förändring i byn.

»» är ett hot mot deras oinskränkta makt. Ett annat hot är talibanerna, som de senaste åren vuxit sig starkare.

Under sina första fyra år som barnmorska har Gulsoom ensam haft hand om ungefär 600 förlossningar. Det är i genomsnitt tolv i månaden. Många av dem har varit komplicerade och riskfyllda. Det närmaste större sjukhuset ligger ett par timmar bort i distriktet Dar-i-Suf.

– En morgon fick jag information om en patient av hennes make. Hon var illa ute och behövde en riktig barnmorska. Vi åkte motorcykel till en by mycket långt borta. Där fanns erfarna kvinnor utan utbildning, så kallade dayor. De försökte pressa ut barnet ur kvinnan. Jag förklarade att man inte kan pressa ut ett barn, utan att kvinnan måste tas till sjukhus för kejsarsnitt, annars skulle båda hon och barnet dö. Så blev det och båda räddades till livet, säger Gulsoom.

Hon berättar att sedan dess hänvisar dayorna till barnmorskan om det är problem.

– Inga av de barn eller mammor som jag har tagit hand om har dött. Det har gått mycket bra. Förtroendet för mig i byn växer för varje dag, säger Gulsoom.

HON ARBETAR PÅ den lilla bykliniken från klockan sju på morgonen till fyra på eftermiddagen. I genomsnitt tar hon varje dag hand om 40 barn och 25 mödrar. Hon gör också hembesök och ger utbildningar, även för pappor, i familjeplanering och hälso- och kostfrågor.

– Det här är nytt i byn, men jag tvekar inte trots att några undrar om jag verkligen ska utbilda pappor att vara med vid förlossningen. När jag gick i barnmorskaskolan läste jag i en bok att det var viktigt att pappan var med vid förlossningen och att det är en rättighet, säger Gulsoom.

I Gulsooms by råder fortfarande urgamla traditioner. Förutom hon och hennes man är ingen annan i byn utbildad. Utmaningarna för kvinnor som vill studera eller arbeta är enorma.

– Tidigare sa några till mig att jag inte

Familjeplanering är en viktig del av Gulsooms arbete som barnmorska.

var någon bra flicka, att jag skulle stanna hemma, men nu har det skett en förändring i byn. Flera är mer öppna för utbildning och kvinnorna ber för mig. Många flickor vill utbilda sig till barnmorskor, och flera av mina vänner vill börja på universitet, säger Gulsoom.

Finns det någon som inte accepterar dig och ditt arbete?

– Jag är medveten om och mycket noggrann med att följa traditioner och religiösa sedvänjor, säger hon.

Hittills har Gulsoom inte själv upplevt några problem, men säkerhetsläget i området runt byn har gradvis blivit sämre och fle-

ra mindre hälsovårdskliniker har fått stänga. Det beror på talibanernas framryckningar.

DET FÖRSÄMRADE säkerhetsläget till trots fortsätter barn att födas. Gulsoom berättar att även talibaner nu kommer till henne och ber om hjälp. De vill ha information om hur ett barn föds och få råd i hälsofrågor.

En talibanledare kom en gång till Gulsoom och frågade om hon kunde hjälpa till om han tog med sin fru till henne. Hon svarade att hon är tillgänglig för alla människor.

– Talibanledaren kom en tid senare till

mig vid midnatt och bad om hjälp, men vår säkerhetsvakt blev orolig och sa att han inte kunde öppna kliniken. Han vågade inte. Då kom min man och öppnade i stället. För mänskligheten. Allt gick bra, säger Gulsoom.

Talibanledaren, som hade fått Gulsooms mobilnummer, hörde en tid senare av sig med en gentjänst i form av en varning. Han berättade att det snart skulle bli strid mellan talibanerna och regeringstrupperna i området. Han uppmanade Gulsoom att för säkerhets skull stänga kliniken.

Gulsoom tackade för upplysningen, men evakuerade aldrig. Hon svarade ta-

libanledaren att hennes patienters liv var viktigare än hennes eget.

NÄR JAG FRÅGAR Gulsoom om hon inte är rädd för talibanerna svarar hon att hon bara är rädd för de talibaner som kommer från andra platser, inte de lokala talibanerna.

– Om säkerhetssituationen fortsätter att försämrars blir det dåligt för alla, men jag tänker inte förlora hoppet om att hjälpa andra. Man måste kunna ge tillbaka. Jag har drömt om att bli barnmorska sedan jag gick i skolan, säger Gulsoom.

Innan jag reser hem ger jag en kame- »»

Mödranhälsovården på bättringsvägen

BÅDE MÖDRA- OCH barnadödligheten i Afghanistan har minskat dramatiskt. Framför allt beror det på fler utbildade hälsovårdsarbetare och hälsovårdskliniker, men tillgången till vård är långtifrån tillräcklig. Nära hälften av landets invånare har fortfarande inte tillgång till den vård de behöver.

45

procent av alla födslar i Afghanistan 2015 skedde i närvaro av en utbildad barnmorska. Motsvarande siffra 2003 var 14 PROCENT.

33

procent av alla barn föddes på en hälsovårdsklinik 2015. Motsvarande siffra 2003 var 13 PROCENT.

327

mödrar av 100 000 kvinnor som födde barn 2015 dag. Motsvarande siffra 2003 var 1600.

73

av 1000 barn dog i Afghanistan innan de fyllt fem år 2015. Motsvarande siffra 2003 var 257.

900000

kvinnor i åldern 15–49 saknar i dag någon form av mödravård.

KÄLLOR: UNOCHA, THE LANCET, AFGHANISTANS HÄLSOVÅRDSDEPARTEMENT. Med reservation för att statistik i Afghanistan sällan är helt tillförlitlig.

Undernärd baby på en av SAKS kliniker.

” Genom att utbilda barnmorskor på flera platser har SAK spelat en nyckelroll i kampen mot mödra- och barnadödlighet och räddat tusentals liv.

Barnmorskan Gulsooms egna bilder

I maj förra året fick Gulsoom en kamera av Lasse Bengtsson. Med bild och text dokumenterar hon sitt arbete och livet i byn.

Gulsoom börjar fotografera direkt, bland annat sin klinik.

”**KVINNAN TILL HÖGER** på bilden heter Zahra och var gravid. Hon kom till kliniken ridande på en åsna från en by 20 kilometer bort tillsammans med sin ledsagare (kvinna till vänster). Hon var trött och medtagen efter resan. Undersökningen visade att hennes värkar var svaga. Jag gav henne oxytocin-dropp och barnet förlöstes sedan med sugklocka. Zahra mådde bra efter förlossningen och var tacksam för hjälpen hon fått av en barnmorska.”

Det är ett vanligt fenomen på den afghanska landsbygden. Nyblivna mödrar får inte tillräcklig med tid att återhämta sig mellan graviditeterna. De tvingas till hårt arbete och deras män vill ofta ha sexuell umgänge tidigt.

När de nyblivna mödrarna inte själva får i sig näring kan de inte heller ge bröstmjölken åt sina nyfödda barn. Då blir också barnen undernärda. Gulsoom skriver:

”En av barnmorskans viktigaste uppgifter är att höja medvetenheten genom att ge undervisning i hälsovård. På den här bil-

den talar jag om betydelsen av att ge det lite tid mellan graviditeterna. Jag har under mina fyra första år undervisat många personer om familjplanering. På det sättet har jag lyckats få ner dödligheten bland mödrar och barn. Det minskar också riskerna såväl under graviditeten och förlossningen som efteråt.”

FATTIGDOM, DÅLIG UTBILDNING, svag hälsa med blodbrist, undernäring och magsmärter, och svåra och långa transporter, ofta med åsna, löper som en röd tråd genom

ra och en dagbok till Gulsoom. Min tanke är att hon ska dokumentera sin vardag och sitt arbete i byn. Som läget är nu är det svårt för mig, men även för SAKs lokal-anställda, att besöka det område där Gulsoom lever. Kidnappingsrisken är stor.

Gulsoom har aldrig ägt en kamera. Jag ger henne några enkla instruktioner, som att hon ska gå så nära objektet som möjligt och hålla kameran still och horisonten rak. Jag visar hur batteriet fungerar och ger henne två minneskort. Hon börjar ta bilder och filma direkt.

Tror du att det kan innebära problem för dig att använda en kamera i byn?

– Jag vet vad jag kan och inte kan göra. Du förstår ju att jag inte kan ta bilder på kvinnor när de föder, säger Gulsoom.

SVERIGE, JULI, 2016

Hemma i Sverige går veckorna. Jag funderar på hur det går för Gulsoom och hennes fotograferande. I slutet av juli kommer till slut ett mejl från min kontakt i Mazar-i-Sharif med hennes första bilder och texter. Jag öppnar bilderna och de översatta anteckningarna. Hon har varit precis så ambitiös som jag hoppats.

Gulsoom skriver så här:

”Afghanistan är ett utvecklingsland, som drabbats svårt av kriget. Det har gjort att människorna inte kunnat få vare sig utbildning, utveckling eller framsteg [...] SAK har bidragit med mycket hjälp på många områden i många olika delar av landet, inte minst på hälsoområdet. Genom att utbilda barnmorskor på flera platser har SAK spelat en nyckelroll i kampen mot mödra- och barnadödlighet och räddat tusentals liv. Jag är Gulsoom, en av Afghanistankommitténs utbildade barnmorskor.”

Brevet fortsätter. Särskilt intressant blir det när hon kommer in på vilka som kommer till kliniken. Ett genomgående tema är undernäring, hos både mödrar och barn.

”**DET HÄR BARNET** heter Sahar och är 12 månader. Hon kan inte få mjölk från sin mamma, som redan är gravid i sjätte månaden igen. Efter att jag undersökt henne noga såg jag att Sahar var svårt undernärmd och befann sig i ett kritiskt tillstånd. Hennes mamma var också svårt undernärmd. Båda fick antibiotika och skickades till sjukhus.”

”**BILDEN VISAR KAKA IBRAHIM** som kom till kliniken akut tillsammans med sin fru sedan värkarna satt i gång. Hon fick en normal förlossning och födde en frisk flicka. Han är en mycket lycklig nybliven pappa.”

”**DET HÄR ÄR** Jamila. Hon har en åtta månader gammal bebis. Hon besökte kliniken i dag för att få råd angående amning, och vad hon kan mata sitt barn med när bröstmjölken inte ger tillräcklig näring.”

”**JAG HAR FEM BARN** och har inte fått någon vila. Jag är ensam hemma och hinner varken med barnen eller hemarbetet ordentligt”, säger Bamany, som nyligen fått tvillingar.

SAK har hittills utbildat 310 barnmorskor

- SAK bedriver sedan drygt tio år barnmorskeutbildning på två orter i Afghanistan. Kvinnorna studerar i två år varefter de återvänder till sina hembyar och anställs som barnmorskor.
- Hittills har SAK utbildat 310 barnmorskor. Just nu går 21 kvinnor utbildningen.
- Efterfrågan på barnmorskor har ökat, vilket är en viktig del i arbetet för att minska mödra- och barnadödligheten i landet.

Gulsooms dagboksanteckningar. På vintern är det snö och kallt.

De flesta i området där Gulsoom lever är bönder eller äger en flock får. Tillgången till rent vatten och elektricitet är begränsad. Att ge akut vård om natten och på vintern är svårt.

Bland intervjuerna finns en som Gulsoom har gjort med byäldsten, Begzad. Han säger att det vore bra om de kunde få elektricitet till kliniken. Dessutom behöver de hjälp med att bygga färdigt skolan, som ännu inte blivit klar. Nu får eleverna un-

dervisning i tält. Det ligger också på Bagzad och de andra i byns utvecklingsråd att bestämma vad som ska hända med Gulsoom och hennes hälsovårdsklinik framöver. De som tar examen vid SAKs barnmorskeskolor i Samangan och Wardak förbinder sig att arbeta minst fem år i sina hembyar efter examen.

I VÅR HAR det gått fem år sedan Gulsoom tog examen och hennes framtid är inte säker.

– Jag vill fortsätta, om de som bestämmer vill att kliniken ska vara kvar. Men det

är också viktigt att jag får ett certifikat från regeringen som säger att jag är barnmorska. Då blir det lättare att få andra jobb. Om vi barnmorskor inte får ett officiellt certifikat, kanske vi måste gå tillbaka till att vara hemmafruar, säger Gulsoom.

De barnmorskor som tar examen vid skolan i Wardak får ett utbildningscertifikat direkt vid examen. I Samangan delar provinsregeringen inte ut några certifikat förrän barnmorskorna avslutat sina fem år som barnmorskor i SAKs regi. Det gäller även Gulsoom och hennes kurskamrater. ●

BILDEN | **KABUL, 24 JANUARI 2017**

Sima Azimi, 20 år, tränar nio tjejer i kampsporten wushu, i Sverige något felaktigt kallad kung-fu, på en snöig kulle i Afghanistans huvudstad Kabul. Sima, som lärt sig wushu i Iran, tränar vanligen flickorna i en källare. Tjejerna vill inte bara representera Afghanistan i internationella tävlingar. De tränar lika mycket för att kunna försvara sig själva på gatorna i Kabul.

FOTO: MASSOUD HOSSAINI/AP

Farzana i sitt klassrum.

Läraren Aminullah tror på Farzana.

Många yngre flickor går i skolan.

Farzana vill bli pionjär.

Mawlawi Ghulan Rasool-skolan är ny.

Farzana, 16, är enda tjejen i sin klass

I vår går Farzana, 16 år, ut andra året på gymnasiet. När hon efter sommaren som enda tjej sätter sig i bänken i Mawlawi Ghulan Rasool-skolan, i byn Nahr e Ab, har hon ett tydligt mål: "Jag ska bli den första flickan i byn som tar studenten."

TEXT OCH FOTO **BAKTASH MUSAWER** ÖVERSÄTTNING **ERIK HALKJAER**

PÅ KULLARNA RUNT omkring byn Nahr e Ab växer pistageträd. Längre var det en av bybornas stora inkomstkällor, men sedan ett par år tillbaka har en sjukdom gjort att träden inte längre ger några nötter. Byn, som ligger i en dal i Farkhar-distriktet, i Takharprovinsen i nordöstra Afghanistan, är helt isolerad. Det är bara tre mil till provinshuvudstaden Taliqan, men vägen är periodvis nästan oframkomlig.

Vid det här laget har snön på kullarna och isen på floden som rinner genom dalgången smält bort. Värmen har kommit. På

åkrarna är det dags att så, men marken här är svår att odla. Många av byns 500 familjer skickar sina söner till Iran för att hitta jobb så att de kan skicka tillbaka pengar.

I MÅNGA ÅR FICK byns barn gå i skolan i tält. Under vinterhalvåret frös elever och lärare. Om somrarna kunde det bli olidligt varmt under tältdukarna. När SAK för tre år sedan byggde en skola förändrades allt.

– Sedan skolan byggdes har byborna blivit mer intresserade av studier. På tre år har antalet elever som börjar i skolan ökat

med 20 procent, säger Mohammed Ibrahim, huvudlärare på skolan.

Den stora majoriteten av eleverna är pojkar. Av 668 elever är 233 flickor. De trängs i tio klassrum vid olika tidpunkter på dagen. I skolans näst sista årskurs går bara en flicka, Farzana.

Ingen annan flicka i byn har nått så långt. De flesta flickor går i skolan till sjunde eller åttonde klass då de får stanna hemma och hjälpa till eller i värsta fall gifts bort.

– Jag ska bli den första flickan i byn att ta studenten. Jag vill bli en pionjär och en inspiration för de andra flickorna i byn så att byborna ser mig som ett gott exempel för att låta sina döttrar gå klart gymnasiet. Om de andra flickorna inte tvingats sluta så tidigt skulle jag ha gått i en klass med bara flickor, men att studera med bara pojkar har inte påverkat mig och är inte längre en så stor utmaning, säger Farzana.

Det är inte lätt att trotsa gamla traditioner. Ingen av skolans lärare är kvinna, vilket också är avgörande för att många bybor inte vill låta sina tolvåriga döttrar fortsätta i skolan. Farzana förväntas också fortfarande hjälpa till hemma.

– Vattenledningarna till byn har installerats av människor med inflytande, så kranarna är placerade utanför deras hus eller dörrar. Därför måste jag ibland strunta i skolan för att gå långt och hämta vatten.

FARZANAS MAMMA sköter hushållet. Hennes pappa har en funktionsnedsättning och har svårt att gå. Han är daglönearbetare och hjälper de andra i byn att skörda på deras åkrar. Lönen är liten och familjen får spara på mycket för att ha råd att äta under året.

Det skolmaterial som Farzana behöver lånar hennes pappa i byns affär. Han betalar tillbaka i slutet av året när skördarna är klara och han har pengar.

” Om de andra flickorna inte tvingats sluta så tidigt skulle jag ha gått i en klass med bara flickor.

Farzana

Skolans lärare i fysik och matematik, Aminullah, beskriver Farzana som en aktiv och modig flicka. Han säger att de på skolan försöker ge henne allt stöd de kan. Bakom dem står också byrådet, där bland annat en av skolans lärare sitter med.

– Det är viktigt att flickorna går klart skolan och tar studenten. Jag hoppas att Farzana kan bli lärare här i framtiden eftersom vi inte har några kvinnliga lärare, säger Aminullah.

Farzanas klasskompisar vill också att hon lyckas. En av klassens alla pojkar, Muhammad Mohsen, vill att hon blir lärare så

att hans lillasyster kan gå klart skolan.

– Vi är glada att Farzana är i vår klass och studerar med oss. Vi behandlar henne bra, säger Muhammad Mohsen.

MED VÅREN HAR pistageträden på kullarna runt byn fyllts med fåglar igen. De sjunger fint och anses vara sällsynt vackra. Efter skolan försvinner många av byns pojkar upp bland träden på jakt efter fåglarna. De går att sälja för bra pengar i huvudstaden Kabul, vilket ger byns invånare ytterligare inkomster.

Farzana går hem efter skolan. Hon måste hjälpa sina föräldrar med småsyskonen och att laga mat. Snart hoppas hon kunna hjälpa dem ekonomiskt.

– Vår by står inför många utmaningar. Vi har inga kvinnliga lärare eller hälsovårdsarbetare. Jag vill jobba för vår by i framtiden. Därför vill jag ta studenten så att jag kan hjälpa min familj, säger Farzana. ●

Analys | Ingen fred i sikte med Trump vid rodret

Det var i stort sett tyst om Afghanistan under presidentvalskampanjen i USA. President Donald Trump har under sin första tid vid makten inte heller lämnat några klara besked kring vad han vill i Afghanistan, men det mesta tyder på att förra årets krigsupptrappning fortsätter i år. "Ni är fantastiska människor. Vi står bakom er från hundra till tusen procent. Fortsätt slåss. Vi kommer att vinna", sa presidenten på satelittelefon till amerikanska soldater stationerade i Afghanistan, när han dagen efter presidentinstallationen deltog på en militärbal i Washington.

DONALD TRUMPS företrädare Barack Obama försökte markera ett slut på USA:s militära närvaro i Afghanistan i december 2014. De planerna fick skrinläggas när talibanerna och även andra väpnade grupper började ta kontroll över allt större områden i den afghanska arméns frånvaro.

När Donald Trump svor presidenteden den 20 januari i år stod fortfarande 8 400 amerikanska soldater kvar på marken i Afghanistan. Det längsta kriget i USA:s historia fortsätter. Enligt tidningen Wall Street Journal ska Donald Trump i ett telefonsamtal med Afghanistans president Ashraf Ghani ha frågat om det behövdes fler amerikanska soldater.

ENLIGT WALL STREET JOURNALS afghanska källa ska Donald Trump ha sagt att han ville fortsätta stödja afghanska säkerhetsstyrkor och möjligen även skicka fler soldater. I februari värdade USA:s ledande militär i Afghanistan, general John Nicholson, om fler trupper. Exakt hur USA:s nya Afghanistanstrategi kommer att se ut är osäkert, men det är högst troligt att den nya försvarsministern, general James Norman Mattis, kommer att bistå Donald Trump när den utformas. Han har tjänstgjort på marken i Afghanistan.

Abdullah Abdullah, tidigare utrikesminister i Afghanistan och i dag de facto premiärminister i Ashraf

Ghanis regering, välkomnade både Donald Trumps och John Nicholson's utspel. Han hoppas att stödet både till militären och för utvecklingsinsatser ska fortsätta. Samtidigt förklarade USA:s särskilda utredare för den afghanska återuppbyggnaden (SIGAR) i en rapport att den andel av landet som stod under den afghanska arméns kontroll minskat från 72 procent i november 2015 till 57 procent ett år senare. Talibanerna kontrollerar mer än 10 procent av territoriet och närmare en tredjedel av landet kontrolleras av andra

väpnade grupper eller lokala krigsherrar, eller befinner sig mitt i stridslinjen.

Donald Trump vill satsa stort på USA:s försvar. Han vill se fler soldater och köpa in fler vapen och mer materiel, men samtidigt är det svårt att veta var han står i fråga om Nato, som spelar en stor roll i Afghanistan.

USA:S PRESIDENT har varit tydlig med att det krig han främst tänker föra är mot

den Islamiska staten och andra väpnade grupper som utgör ett terrorhot mot USA. Det kan innebära att kriget i Afghanistan kan ändra fokus, bort från ett utdraget krig mot talibanerna mot mer riktade attacker på andra, enligt USA:s regering mer hotfulla, grupper i Afghanistan.

Utredningsinstitutet Afghan Analyst Network skrev i en artikel i början av året att striderna i Afghanistan lär trappas upp under året. Utsikterna för att fredsförhandlingarna mellan olika talibangrupper och den afghanska regeringen ska gå framåt ser de som små. Pakistan lär också fortsätta sitt stöd till talibaner både i Pakistan och i Afghanistan.

Talibanerna har officiellt sagt att Donald Trump bör avsluta kriget. "Ansvaret för att få ett slut på det här kriget ligger på dina axlar", konstaterade de samtidigt som de påpekade att USA hittills inte uppnått något med kriget, trots att det kostat långt mer än 1 000 miljarder dollar. ●

” När Donald Trump svor presidenteden stod fortfarande 8 400 amerikanska soldater kvar på marken i Afghanistan. Det längsta kriget i USA:s historia fortsätter.

Erik Halkjaer
Redaktör
Afghanistan-nytt

I nya filmen *Systrar bakom galler* möter vi Sara när hon kommit till Sverige.

Tuff omställning till livet utanför fängelset

Dokumentärfilmen *Frihet bakom galler* om ett kvinnofängelse i Afghanistan fick för fyra år sedan stor internationell uppmärksamhet. Nu kommer uppföljaren, *Systrar bakom galler*. Afghanistan-nytt har träffat filmaren Nima Sarvestani.

TEXT **SIGNE HASSLER**

FILM I den vackra öppningsscenen av filmen *Systrar bakom galler* står Sara vid havet någonstans i Sverige. Hon ser vågorna rulla in mot land.

– Jag älskar havet, att se hur vågorna försöker fly från det. Men det går inte. De förs hela tiden tillbaka till dit varifrån de kommer, säger hon.

Sara är en av kvinnorna som filmarna

och paret Nima Sarvestani och Maryam Ebrahimi följer i den prisbelönta dokumentärfilmen *Frihet bakom galler*. Filmen skildrar livet i ett kvinnofängelse i norra Afghanistan där de intagna avtjänar straff för moraliska brott.

Sara har flytt med en annan man än den som hennes familj bestämt att hon ska gifta sig med. Båda straffas men när de möts utanför fängelset efter frisläppandet vägrar han ha kontakt med henne. *Frihet bakom galler* slutar med att Sara står ensam och villrådig tills en släkting kommer och hämtar henne. Mannen ser hon aldrig igen.

FILMARNAS NIMA SARVESTANI och Maryam Ebrahimi behåller kontakten med Sara. De får rapporter om att hennes nya liv är kan-

Nima Sarvestani

tat av svårigheter. Till slut svävar hennes liv i fara.

I samband med att *Frihet bakom galler* har premiär i Sverige får Sara ett inresevisum till Sverige och söker asyl. I Afghanistan har hon gift om sig med en man som heter Navid som hon hoppas snart ska kunna komma efter.

Asylprocessen tar nästan ett år och Sara finner sig alltmer till rätta. Hon byter ett hårt reglerat liv i ett klansamhälle till ett där hon kan sminka sig, gå ut ensam, lära sig cykla och gå i skolan. Och utan huvudduk. Men i tankarna bär hon med sig det hon lämnat kvar bakom sig.

Förutom Navid, som Sara ofta talar med i telefon, funderar hon mycket kring Najibahs öde. Najibah var den kaxiga flickan från fängelset som retade upp många av medfångarna. Hon blev bortgift redan som tioåring och hade ett nyfött barn med sig i fängelset. Ett barn som hon till slut

Många av dem som sett *Frihet bakom galler* har inte kunnat glömma Najibah.

>>> tvingas sälja för att hon inte har någon mjölk att ge.

Många av dem som sett *Frihet bakom galler* har inte heller kunnat glömma Najibah. Folk från hela världen har hört av sig till filmbolaget och frågat hur de kan hjälpa henne.

– Från början hade vi bara tänkt följa upp Sara och hennes nya liv i Sverige, i en dokumentär för tv. Men när vi började nysta i vad som hade hänt Najibah fick vi så många motstridiga uppgifter och historier från Afghanistan att vi beslöt oss för att resa dit och ta med även sökandet efter henne i den nya filmen, säger Nima Sarvestani.

Ryktena säger att Najibah har stenats till döds och mycket talar för att så är fallet. Bland annat får filmarna tag på ett videoklipp från tv-stationen Al Jazeera som tyder på att det stämmer. Nima Sarvestani ger i princip upp i sitt sökande men får till slut reda på sanningen.

I DEN NYA FILMEN *Systrar bakom galler* får publiken alltså parallellt följa sökandet ef-

” Det hade säkert blivit än mer spännande att följa Sara om vi inte lagt oss i.

Nima Sarvestani

ter Najibah och Saras nya liv i Sverige.

– Det blev många kulturkrockar för Sara och oss. Hon bodde hemma hos oss och vi kunde inte riktigt hålla isär vår roll som dokumentärfilmare och vårt ansvar för henne. Det var ju vi som hade tagit hit henne i hopp om att kunna ge henne ett tryggare och friare liv, säger Nima Sarvestani.

– Det hade säkert blivit än mer spännande att följa Sara om vi inte lagt oss i, säger Nima Sarvestani.

För Sara, som kommer från en liten by med mycket primitivt liv i norra Afghanistan, var det som att färdas 100 år framåt i tiden när hon kom till Sverige, säger han.

I filmen blir inslagen både dråpliga och

smärtsamma. Det är svårt att inte lida med Sara när hon via Skype får rapporter om Najibahs öde. Sara kastas fram och tillbaka mellan sitt tidigare och sitt nya liv.

När hennes man Navid anländer till Sverige har hon beslutat sig för att han aldrig ska få bestämma över hennes liv på det sätt som män ofta gör i Afghanistan. Det blir inte så enkelt som hon trott.

SYSTRAR BAKOM GALLER visar på ett omvälvande sätt hur komplext svårt det kan vara för en afghansk kvinna att göra egna fria val, vare sig hon lever i Afghanistan eller i Sverige.

Nima Sarvestani har rest och arbetat i Afghanistan i snart 17 år, men efter *Systrar bakom galler* tror han inte det blir några fler tillfällen.

– Det är för farligt att resa i landet. Vi sätter våra liv i fara, säger Nima Sarvestani.

Han berättar om de många attentat som inträffat nära, i både tid och rum, där filmteamet arbetat.

– Jag känner dessutom att vi uppnått något av det vi hoppades på, att försöka på-

SYSTRAR BAKOM GALLER

● Filmen hade premiär den 3 mars i Sverige. Framöver visas den bland annat på Tempo dokumentärfilmfestival, i Stockholm och på Folkets bio på en rad platser i landet. För mer info, se sidan 25.

● *Systrar bakom galler* är nominerad till bästa film i Tempo dokumentärfestival och utsågs i november förra året till en av de tio bästa filmerna vid Amsterdams internationella dokumentärfilmfestival.

● *Frihet bakom galler* hade premiär 2013. Filmen vann en Emmy för bästa dokumentär och Guldbaggenominerades.

Danska Nato-soldater går vilse i öknen

Titel: Den första stenen
Författare: Carsten Jensen
Förlag: Albert Bonniers

RECENSION "Vi har skadat andra människor. Ja, självklart har vi skadat andra människor. Vad är det annars för mening med att gå runt med ett stort ondskefullt gun i handen och ha lagt ned ett helt år på att lära sig hantera det på effektivaste vis? Vi är ju inte Läkare utan gränser, eller hur?"

Orden är Mads, en av de danska soldaterna som skildras i Carsten Jensens bok *Den första stenen*. Carsten Jensen är för de flesta som följt mediebevakningen

av Afghanistan de senaste åren en allmänt kritiskt inställd journalist från Danmark, men han är framför allt författare.

I *Den första stenen* skriver han vant om den danska militära insatsen i Afghanistan, men ur en romanförfattares ögon. Den som förväntar sig en dokumentär skildring av insatsen och situationen i landet kommer att bli missnöjd. Med hjälp av sina många resor till Afghanistan skildrar Carsten Jensen fint miljöerna, människorna och mötena mellan danska officerare och afghanska krigsherrar. Han skildrar också krigets brutalitet och vad det gör med oss människor.

Den första stenen är en bra bok, men den ska läsas som en thriller och en roman, inte som ett journalistiskt verk. Och allt är inte som du tror.

ERIK HALKJAER

Afghanistans första kvinnoorkester prisas

MUSIK De är Afghanistans första och hittills enda orkester bestående av endast kvinnor. Som studenter vid Afghanistans nationella musikinstitut (ANIM) är de också de första kvinnorna att utbilda sig till professionella musiker i Afghanistan på 30 år. Av de 200 medlemmarna i orkestern, Zohra, är 65 under 20 år. I januari tilldelades orkestern organisationen Freemuses internationella pris 2017.

Priset delades ut i en fullsatt konsertsal på Centre des Arts i Genève, Schweiz, den 25 januari. Zohras orkesterledare, Marjan Fidaee, tillägnade vid utdelningen priset till hela Afghanistan.

Dagarna före konserten i Genève spelade Zohra på World Economic Forum i schweiziska Davos. Orkestermedlemmen Negin

När Zohra bildades för fem år sedan hade orkestern bara fem medlemmar. I dag är de 200.

Khpolwak, 19 år, berättade då för Reuters att hon tvingas gömma sina instrument av rädsla för att straffas.

– När jag återvänder hem kan någon döda mig. Jag är så orolig för min säkerhet, sa hon.

Under talibanstyret i Afghanistan 1996–2001 var musik förbjuden. Att kvinnor

spelar musik anses än i dag vara ett brott mot konservativa traditioner.

– Jag är övertygad om att musik inte är något dåligt. Musik är mitt yrke. Musik är något vackert. Jag är stolt över att vara musiker, sa orkestermedlemmen Zarifa Adiba, 18 år, till Reuters.

ERIK HALKJAER

Fler chanser att se afghanska foton

FOTO Fotoutställningen *Afghan Tales* på Världskulturmuseet i Göteborg har förlängts och hänger nu kvar till den 12 juni 2017. Utställningen består av 75 foton tagna av 22 af-

ghanska fotografer som visar en vardag i Afghanistan bortom krig, terror och förtryck. I samarbete med SAK i Göteborg finns under våren möjlighet att lära sig afghansk dans och att delta

på en guddad visning och samtal med Freshta Frebandomst, som själv har rötter i Afghanistan och i dag är styrelseledamot i SAK. **För datum och detaljer, se På gång, sidan 25.**

Mat och fest till det nya året

I Sverige står det vårdagjämning i almanackan. I Afghanistan, Iran och många andra länder och regioner står det Naw rooz, eller ny dag. Farah Saighani, som håller kurser i afghansk matlagning, ser Naw rooz som ett bra tillfälle för alla att lära känna Afghanistan bättre.

FARAH SAIGHANI har tillsammans med SAKs lokalkommitté i Stockholm hållit populära kurser i afghansk matlagning i mer än tio år. För henne är Naw rooz en högtid som julafton eller midsommar i Sverige. Fast firandet pågår mycket längre.

– Man firar i tretton dagar och själva nyåret infaller vid tolvslaget på natten, säger Farah Saighani.

Som det alltid är med kultur och traditioner så firas det olika i olika familjer och områden, men maten spelar en central roll. Eftersom det är ganska ont om kött i Afghanistan och det är dyrt dukas rätter med lamm och kyckling upp vid festligare tillfällen som Naw rooz.

– Till vardags äter afghanerna mycket vegetariskt. Grytorna fylls med potatis, bönor och linser. Potatis är i Afghanistan en vanlig ingrediens i grytor eller som fyllning i piroger.

EN POPULÄR RISRÄTT som brukar stå på Farah Saighanis Naw rooz-bord är *kabuli pilau*, där köttet kryddas med lök, kardemumma och svartpeppar. Till efterrätt serverar hon gärna *haft miwah*, eller sju frukter. Siffran sju för lycka med sig. Därför serveras det ofta sju rätter på bordet under Naw rooz.

– Att samlas runt maten är mycket socialt för afghanska kvinnor. Det är tidskrävande att laga afghansk mat och man samlas runt grytorna. Då kan man passa på att mer fritt skvallra och umgås med nära och kära, säger Farah Saighani. ●

ERIK HALKJAER

Dukat för
Naw rooz.

Kabuli pilau

1,5 kg lammstek med ben (kan ersättas med till exempel kyckling eller vegokött)
20 dl basmatiris (eller följ portionsrekommendationen på paketet)
1 dl mandel
1 dl pistagenötter (osaltade)
5 stora morötter
2 dl russin
5 stora gula lökar
Mycket olja

● Skala morötterna och skär dem i långa strimlor. Lägg mandel och nötter i hett vatten och dra av skalet. Dela dem i halvor. Hetta upp olja i en stekpanna och fritera först morotsstrimlorna, därefter russin. Ta upp russin direkt när de puffat upp till små bollar. Lägg morötter och russin i separata högar.

● Hacka löken och bryn den i en stor gryta med 4 dl olja.
● Skär lammsteken i mindre bitar (cirka 10 bitar inklusive ben). Skölj köttet och torka det. Lägg köttet i en gryta och bryn tills saften torkat ut. Häll i lite vatten vartefter grytan torkat ut. Efter två till tre omgångar, häll på ca 1,5 liter vatten och låt koka tills köttet är färdigt (kan lossna från benet) ca 1 timme.
● Riset ska blötläggas 1–2 timmar före tillagning. Koka upp ordentligt med vatten i en stor gryta och salta. Häll riset i det kokande vattnet. Låt koka i 5 minuter. Riskorn ska vara lite hårda. Sila av dem. Häll tillbaka riset i kastrullen. Häll saften från köttgrytan i riset och blanda.

Blanda köttsaften med vatten om det behövs tills det blir ca 6 dl vätska. Vira in kastrullen och lägg locket på risgrytan. Koka på hög värme i 3 minuter. Minska värmen till hälften i fem minuter och därefter till lägsta värme i ca 5 minuter. Lyft på locket och rör om. Lägg på locket igen, låt stå ett par minuter till och riset är klart. Ta av det från plattan.
● Använd stora uppläggningsfat (två fat för tio personer) och lägg på hälften av riset, därefter kött och sedan ytterligare ett lager med ris. Dekorera först med morötter, sedan russin och sist mandel och pistagenötter.

Huvudrätt!

Haft miwah (Sju frukter)

Pistagenötter
Mandel
Valnötter
Senjet (silverbär)
Torkade persikor
Röda russin
Gröna russin

● Skala nötterna, inklusive det tunna innerskalet. Tvätta dem och övriga frukter ordentligt.
● Lägg alltihop i en skål och häll på vatten så att det står ett par centimeter över frukten. Häll i ett par

droppar rosenvatten (ej nödvändigt).
● Täck och låt stå i två dagar.

När jag lärde känna Afghanistan på nytt

Det är 13 år sedan jag var i Afghanistan och för första gången någonsin ska jag få se Kabul. Ett Kabul som jag hörde så mycket om när jag var liten, i min farfars gamla radioapparat. Det handlade för det mesta om vilket område som hade förstörts, vem som styrde var eller hur många människor som mist livet.

Från flygplanet kan jag se de höga bergskedjorna. Jag kan inte vänta längre. Jag vill se hur Kabul ser ut. När jag var liten och min mamma åkte till Kabul i tre månader ritade jag staden som i en dröm med tusen färger.

REDAN NÄR jag möter säkerhetspersonalen vid passkontrollen inser jag hur mycket jag själv har förändrats och hur Afghanistan är sig likt. Kösystem, det ovärdade språket och den aggressiva attityden.

Det första samtalsämnet i bilen från flygplatsen är om ett bombdåd som har inträffat några kilometer bort från vägen som vi kör på, och hur många som dödats. Nästa samtalsämne handlar om vilka som flytt landet och vilka som är på väg. Sedan handlar det om arbetslösheten. Många har studerat flera år på högskolan och fått bra betyg, men har sedan lämnat Afghanistan för att få jobb i en fabrik i en källare i Iran.

Resan från Kabul till min hemby i Ghazni tar ungefär tre timmar med bil. Jag ser minst tio brinnande lastbilar på vägen och möter många utländska soldater som har till uppgift att skydda vägarna så att inga lastbilar plundras eller attackerats av talibaner. De har uppenbarligen misslyckats.

I bilen säger de att vägarna för tillfället är mycket bra och säkrare. Jag förstår inte vad de menar.

De flesta utländska trupper har i dag lämnat Afghanistan och säkerhetsläget är sämre än någonsin. Inte sedan man började räkna 2009 har så många civila dödats i Afghanistan.

Allt fler människor kidnappas och mördas på grund av sina religiösa och etniska tillhörigheter.

Den afghanska regeringen har inte varit så här svag sedan 2001. Samtidigt skriver Sverige ett avtal med Afghanistan för att kunna tvinga afghanska flyktingar att återvända. Det är

” När jag var liten och min mamma åkte till Kabul i tre månader ritade jag staden som en dröm med tusen färger.

ett avtal som inte ens det afghanska parlamentet har godkänt, utan som har skrivits under av ett fåtal ministrar bara några dagar före en biståndskonferens för den afghanska regeringen i Bryssel förra året.

För två år sedan kom mer än 40 000 afghanska flyktingar till Sverige. Av dem riskerar nu majoriteten att utvisas till Afghanistan. De flesta kom till Sverige som ensamkommande barn, ungefär 25 000. De som nu fyllt 18 år eller av Migrationsverkets personal bedöms vara 18 år utvisas.

DE ENSAMKOMMANDE är ofta killar som har lämnat sina liv i Afghanistan, eller i de flesta fall som exil-afghaner i Iran och Pakistan, för att kunna skapa ett nytt liv i Europa. Hoppet om ett bättre liv i Afghanistan dog för tre, fyra år sedan.

När de nu tvingas återvända till ett Kabul som de kanske aldrig besökt känner jag med dem.

Afghanistan är i dag osäkrare än någonsin med en arbetslöshet på över 40 procent och mer än en miljon internflyktingar. Över en miljon flyktingar tvingas nu tillbaka från Pakistan och Iran. Afghanistan har lovat Sverige ett värdigt mottagande av de ungdomar som återvänder, men Afghanistan skulle inte vara kapabelt att erbjuda ett fungerande mottagande om landet så tvingades till det. ●

Kasim Husseini under resan i Afghanistan.

FOTO: PRIVAT

SAK visar dig Afghanistan

DET ÄR MÅNGA som engagerar sig för dem som kommer till Sverige från Afghanistan. Och det finns ett stort behov av att lära sig mer. Till exempel vill lärare veta hur skolsystemet i Afghanistan skiljer sig från, eller påminner om, det svenska för att bättre kunna stödja sina nya elever. På webbplatsen www.sak.se/afghanistan finns ett nytt material under Lär känna Afghanistan. Där finns enkel information för alla som vill lära sig mer.

Kasim Husseini sitter i SAKs styrelse. Han kom till Sverige som ensamkommande barn från Afghanistan för 13 år sedan. I dag är han föreståndare för ett HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn.

Hej medlem!

Arsmötessången är i gång! Före sista mars har SAKs alla tolv lokalkommittéer årsmöte. Det är ett perfekt tillfälle att börja engagera sig. Du kan träffa gamla och nya medlemmar, förtroendevalda och nyfikna.

Läs mer på SAKs webbplats eller under *På gång* här i Afghanistan-nytt för mer information om tid och plats för just ditt närmaste årsmöte. Det ska också bli kul att träffa många av er på SAKs nationella årsmöte, den 20 maj i Göteborg.

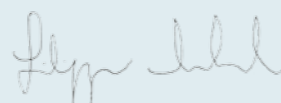
Det går även att stötta SAKs verksamhet i Afghanistan på andra sätt än att engagera sig i en lokalkommitté. I jämförelse med hur det såg ut på 1980-talet när SAK bildades kan engagemang i dag se väldigt anorlunda ut.

SOM MEDLEM BEHÖVER du inte vara på en specifik geografisk plats för att kunna bidra till SAKs verksamhet. Det går att göra mycket via internet, som att via sociala medier dela kunskap om SAKs skolor eller barnmorskeutbildningar eller att uppmanera till medlemskap. Det går att skapa en egen insamling eller kanske hitta andra medlemmar som vill starta en bokcirkel i dina kvarter.

För att komma i gång kan du använda dig av SAKs nya engagemangsplattform som du hittar på engagemang.sak.se. Där finns boktips, filmtips och tips från andra aktiva men också riktlinjer och material som underlättar för dig att sätta i gång.

UNDER VÅREN önskar jag att fler ska få lära känna Afghanistan. Det är ett land som är svårt att besöka men som har så mycket att ge. På SAKs webbplats kan du läsa om högtider, mat och recept, kultur och mycket mer.

Lär känna ett mångfasetterat land som har mer än krig och konflikt att erbjuda. Vi ses i Göteborg! ●

Filippa Almlund
Föreningshandläggare, SAK

Ps. Kolla in engagemang.sak.se för tips till dig som vill bli aktiv!

” Under våren önskar jag att fler ska få lära känna Afghanistan.

FOTO: CHRISTOFFER HJALMARSSON
Musikhjälpens tema var barns rätt att gå i skola även i krigsområden.

Kärlek från Hofors gav rekordsumma

HOFORS 6 500 invånare slog i slutet av förra året rekord i Radiohjälpens insamling Musikhjälpen. Under parollen ”Med kärlek från Hofors” samlade de in 1,2 miljoner kronor till årets tema barns rätt att gå i skolan i krigsområden. Totalt samlades 49 miljoner kronor in förra året. I en första omgång har nu pengarna fördelats på olika projekt, bland annat får SAK 2 miljoner kronor för sitt arbete med skolor till internflyktingar.

Konferens om Afghanistans möjligheter

STOCKHOLM i december arrangerade SAK en internationell konferens i Stockholm om Afghanistans väg till oberoende och självständighet.

Konferensen genomlyste såväl den pågående svenska utredningen om Sveriges Afghanistaninsats som förra årets danska och norska rapporter om dessa länders insatser. Medan den norska regeringen genomförde en regelrätt utvärdering av insatserna för åren 2001–2014 gjorde den danska regeringen en erfarenhetsbaserad sammanställning av insatserna för utveckling, säkerhet och

civil-militärt samarbete. Till skillnad från den norska utredningen inkluderade den danska inte de militära insatserna. Den svenska regeringens utredning förväntas vara klar den 2 mars.

Under konferensen redovisade bland annat Försvarsmakten, Utrikesdepartementet, Sida och SAK sin syn på insatsens resultat. Konferensen berörde också USA:s dominans i det internationella samfundets val av agenda och strategier för säkerhet och utveckling i Afghanistan.

Andra frågor som diskuterades var den internationella militära närvarons oförmå-

ga att bygga fred och säkerhet, det svaga stödet för att blanda samman militära insatser och civilt bistånd, utvecklingsbiståndets brist på samordning och afghanskt ägarskap, avsaknaden av insatser för ekonomisk utveckling, kvinnors fortsatta diskriminering och den generation unga afghaner som inte släpptes fram i tillräckligt hög grad. För en fullständig redogörelse för konferensen och dess många debatter, föredrag och samtal finns en rapport att ladda ned eller beställa på SAKs webbplats, www.sak.se. ●

BENGT KRISTIANSSON
Vice ordförande för SAK och huvudredaktör för konferensrapporten. Generalsekreterare för SAK 2002–2008.

SAK-pristagaren Hans Rosling avliden

”**MAN BLYGS AV** att få ett pris av er”, sa Hans Rosling, professor i medicin och en av grundarna till både svenska Läkare utan gränser och stiftelsen Gapminder. Han yttrade orden när han tilldelades Svenska Afghanistankommitténs solidaritetspris 2016.

Det är med sorg som SAK konstaterar att Hans Rosling har gått bort. Han lämnar ett stort tomrum efter sig. Hans gärning för att upplysa om utveckling och tillståndet i världen var ovärderlig.

Vid prisutdelningen hyllade Hans Rosling i sin tur SAK. Han lovade till och med vid ett tillfälle att kedja fast sig vid Finansdepartementet om inte SAK fick de utlovade bidragen av regeringen för att kunna genomföra sin verksamhet i Afghanistan. Han berömde SAK för ett långsiktigt och tålmodigt arbete.

”SAK förenar pragmatism med ett orubbligt långsiktigt mål, samt sätter framför allt målet för verksamheten i Afghanistan framför målet att gynna egen organisations rykte och berömmelse.”

ERIK HALKJAER Hans Rosling blev 68 år.

10000

kronor till SAKs arbete med skolor, fick **LUNDS** lokalkommitté in under en solidaritetsmiddag för Afghanistan. Tack!

Kulturkväll lockade många

GÖTEBORG Afghanistan är mer än krig och talibaner, tycker Göteborgs lokalkommitté och ordnade därför en kulturkväll. De bjöd in nyanlända afghaner och representanter från Migrationsverket, Göteborgs kommuns kulturnämnd och HVB-hem för ensamkommande barn. Sammanlagt kom 200 personer för att äta, lyssna på afghansk musik, dansa och jämföra svenska och afghanska folkdräkter.

SAKs lokalkommittéer

- GÖTEBORG** Tomas Jansson
tomasjansson48@gmail.com
- JÖNKÖPING** Claes Renström
claes.renstrom@hotmail.se
- LUND** Inger Blennow
inger.blennow@gmail.com
- MALMÖ** Staffan Windh
staffan.c.windh@vellinge.se
- SKELLEFTEÅ** Anders Lövheim
a.lovheim@hotmail.com
- SKÖVDE/SKARABORG** Anders Boström
andersbostrom28@gmail.com
- STOCKHOLM** Jan-Inge Bengtsson
stockholm@sak.se
- SUNDSVALL** Marie Jönsson
marie64.jonsson@gmail.com
- SÖDERTÄLJE** Hans L Hansson,
hassehansson@gmail.com
- UPPSALA** Anders Forsberg
anders@tyda.se
- VÄNERSBORG** Lennart Olsson
olsson.lennart@telia.com
- VÄXJÖ** Sahar Mohamadi
sahar_ros2004@hotmail.com

Vem ska få SAKs Solidaritetspris?

Hans Rosling, Lasse Bengtsson och Farishta Sulaiman har alla fått Svenska Afghanistankommitténs solidaritetspris. Vem blir det i år? Du avgör! Personen ska under 2016 aktivt ha verkat för att stärka solidariteten med det afghanska folket, motverkat fördomar, eller stärkt toleransen och förståelsen för afghanerna och deras land, och stärkt fred, mänskliga rättigheter och utveckling i Afghanistan.

Skicka din nominering till freshtadost@hotmail.com senast den 26 mars

MEDLEMSINTERVJUN

FOTO: ERIK HALKJÄER

Stephanie Kilander utbildar tjänstemän inom Stockholms stad om situationen i Afghanistan. Hon är nybliven ordförande för Stockholms lokalkommitté.

”De vill förstå ungdomarnas bakgrund”

Varför utbildar ni inom Stockholms lokalkommitté kommunens personal om Afghanistan?

– När kommunerna i Stockholmsområdet har tagit emot så många unga afghaner finns det ett stort behov hos dessa aktörer att förstå den kontext som ungdomarna har vuxit upp i. Vi som är engagerade i Afghanistanfrågor kände att vi kunde bidra med våra kunskaper om det afghanska samhället och kulturen. Därför valde vi att arrangera utbildningsdagar för personal som arbetar med flyktingmottagande inom bland annat skola, administration och socialtjänsten.

Hur har ni lagt upp utbildningsdagarna?

– Vi vill ge deltagarna goda kunskaper om landet och dess historia. Samtidigt vill vi rikta in oss på de områden som vi tror är särskilt intressanta för deras yrkesroller, till exempel individens förhållande till staten och jämställdhetsfrågor. Vid det senaste tillfället föreläste vi om det afghanska skolsystemet och hur det är att vara elev eller student i Afghanistan. Vi som föreläser har olika bakgrunder. Flera av oss har afghansk bakgrund eller har levt och arbetat i landet.

Vilken är den vanligaste frågan som ni brukar få?

– Det brukar variera. När vi föreläser om jämställdhet kommer ofta frågor om afghanska kvinnors ställning i äktenskapet, om det till exempel är möjligt att skilja

sig och vad som händer med en kvinna som är fränksild. Vi belyser många av dessa ämnen i våra föreläsningar och berättar om både mäns och kvinnors lagliga rättigheter, och hur det kan fungera i praktiken.

Hur blev du aktiv i SAK?

– När jag studerade statsvetenskap på Försvarshögskolan var Sveriges deltagande i Natos militära insats i Afghanistan en het fråga. En av mina föreläsare, som också är en aktiv medlem, bjöd in representanter från SAK för att tala utifrån deras perspektiv som biståndsaktörer och vilka åsikter de hade om den militära insatsen. Jag blev imponerad av SAKs expertkunskaper.

FILIPPA ALMLUND

3 tips till aktiva!

1 Erbjud din kommun att föreläsa för till exempel lärare eller personal på flyktingboenden.

2 Väck barns och ungas intresse för Afghanistan och biståndsarbete genom att tala inför skolklasser.

3 Afghanistan är ett land med mycket poesi, musik och mat. Anordna ett evenemang som belyser detta.

PÅ GÅNG

LADIES FIGHT OCH SÖDRA TEATERN FIRAR INTERNATIONELLA KVINNODAGEN

8/3 En rad kvinnliga artister och komiker firar kvinnodagen med humor. Alla intäkterna går till flickors utbildning, via SAK.

PRIS: 250 kr.

TID: 19.00.

PLATS: Södra teatern, Stockholm

ARR: Ladies fight och SAK.

FILM: SYSTRAR BAKOM GALLER

8-14/3 Uppföljningen på filmen *Frihet bakom galler*, om livet i ett kvinnofängelse i Afghanistan, *Systrar bakom galler* visas i Västerås (8/3), Växjö (9/3) och Norrköping (14/3). Efter filmen blir det samtal med bland andra representanter för SAK. Läs mer om filmen på sidorna 17-19.

TID OCH PLATS: Se information hos Folkets bio på respektive ort.

ARR: Folkets Bio i samarbete med SAK.

JÖNKÖPINGS LOKALKOMMITTÉ HÅLLER ÅRSMÖTE

9/3 Medlemmar i Jönköpings lokalkommitté kallas till årsmöte. Meddela Claes Renström om du kommer, tel: 070-3102374 eller e-post: claes.renstrom@hotmail.se. Välkomna! önskar styrelsen.

TID: 18.00.

PLATS: Jordbruksverket, Jönköping (samling vid huvudentrén).

SKELLEFTÅ LOKALKOMMITTÉ HÅLLER ÅRSMÖTE

12/3 Medlemmar i Skellefteå lokalkommitté kallas till årsmöte.

TID: 16.00.

PLATS: Vuxenskolan, Kanalгатan 32, Skellefteå.

MUSTAFA PANSHIRI – NÄR FRÄMMANDE VÄRLDAR MÖTS

21/3 Polisen Mustafa

Panshiri kom till Sverige från Afghanistan när han var 11 år. I dag reser han runt och träffar ensamkommande barn och ungdomar för att berätta om sin resa från utanförskap till att följa sin dröm att bli polis.

TID: 19.00-21.00.

PLATS: Hörsalen, Bohusläns museum, Uddevalla.

ARR: Uddevalla FN-förening, ABF och SAK.

LUNDS LOKALKOMMITTÉ HÅLLER ÅRSMÖTE

26/3 Medlemmar i Lunds lokalkommitté kallas till årsmöte. Jan-Inge Bengtsson gästar årsmötet och talar om hur lokalkommittéerna via ett föreningsutskott kan arbeta tillsammans och ge varandra råd och stöd. Styrelsen bjuder på fika. Välkomna!

TID: 14.00-16.00.

PLATS: Västerkyrkan, Vävaregatan 13, Lund.

SÖDERTÄLJE LOKALKOMMITTÉ HÅLLER ÅRSMÖTE

29/3 Medlemmar i Södertäljes lokalkommitté kallas till årsmöte. Möteshandlingar kan beställas av Hasse Hansson, på e-post: hassehansson@gmail.com.

TID: 18.30.

PLATS: Hos Margareta Fränne, Västra Kanalгатan 7, Södertälje.

PRÖVA PÅ AFGHANSK DANS

12-26/4 I samband med fotoutställningen *Afghan tales* på Världskulturmuseet i Göteborg finns möjlighet att testa traditionell afghansk dans under tre onsdagseftermiddagar. Du får under kursen möjlighet att fördjupa dig i den traditionella afghanska musiken och dansens universum.

PRIS: Klubbkort (100 kr/år) eller engångsbiljett 60 kr.

TID: 18.00-19.00 den 12, 19 och 26 april.

PLATS: Världskulturmuseet, Göteborg.

ARR: Världskulturmuseet och SAK.

20 MAJ KALLELSE SVENSKA AFGHANISTAN-KOMMITTÉNS ÅRSMÖTE

Härmed kallas SAKs medlemmar till årsmöte. Ombud som valts av lokalkommittéerna har rösträtt. Övriga medlemmar är välkomna att delta med närvaro-, yttrande- och förslagsrätt. Motioner ska skickas till kansliet senast den 25 mars. Årsmöteshandlingar och mer information skickas via e-post till ombud och lokalkommittéer samt finns tillgängligt på www.sak.se senast fyra veckor före årsmötet. Papperskopior på årsmöteshandlingar kan beställas genom att kontakta SAKs kansli.

TID: 10.00-18.00 (registrering, lättare frukost och introduktion till årsmötet 9.00-10.00).

PLATS: Gamlestadens medborgarhus, Brahegatan 11, Göteborg.

ÅRSMÖTESSEMINARIUM

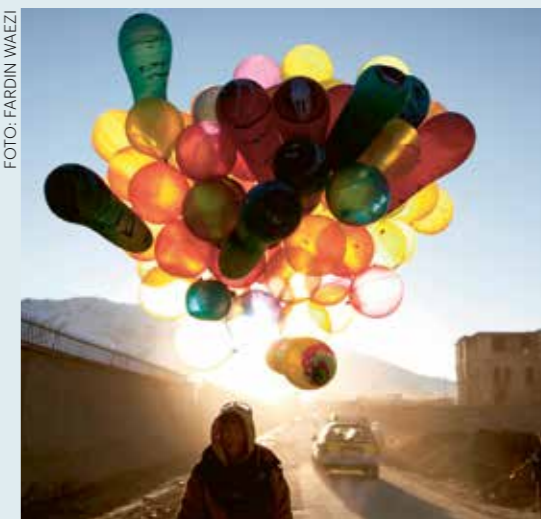
21/5 I samband med SAKs årsmöte hålls ett seminarium dagen efter.

TID: 10.00-13.00.

PLATS: Gamlestadens medborgarhus, Brahegatan 11, Göteborg.

OBS!
Motionera
senast
25 mars!

FOTO: FARDIN WAEZI

DIALOGVISNING AV UTSTÄLLNINGEN AFGHAN TALES – SAMTIDA AFGHANSKT FOTOGRAFI

13/5 Följ med på en visning av utställningen *Afghan Tales* tillsammans med Freshta Frebrandost, som ger ingångar till utställningen och berättar utifrån sitt perspektiv som svensk med rötter i Afghanistan. Genom sitt arbete med SAK har hon även stor kunskap om det dagsaktuella läget i landet.

PRIS: Fri entré, men begränsat antal platser, så kom i tid.

TID: 13.00-13.45.

PLATS: Världskulturmuseet, Göteborg.

ARR: Världskulturmuseet och SAK.

”De förändrar bilden av kvinnors rättigheter”

I bland behövs det lite perspektiv för att se förändring. Ett sådant fick jag när jag samtalade med en av lärarna på den skola för barnmorskor som SAK driver i Samangan i norra Afghanistan.

När utbildningen startade för drygt tio år sedan var Naliba en av de första – och en av få – som sökte till utbildningen. Hennes beslut, och henne makes stöd, väckte stor uppståndelse. Båda två trakasserades – en kvinna skulle inte jobba! Var hon omoralisk? En man skulle inte tillåta sin fru att jobba! Var han svag?

Det var några tuffa år, på många sätt.

NALIBA HAR JOBBAT hårt dessa år. Att med knappa resurser bistå vid födselar. Att bevisa att barnmorskorna behövs i samhället. Att familjerna bör bryta mot in- vanda mönster och låta kvinnorna uppsöka kliniken när det är dags att föda. Att stå emot allt ifrågasättande och allt motstånd.

I dag är Naliba en av lärarna på skolan i Samangan. Hon möter respekt. Hon har en fast inkomst. Hon gläds åt att så många unga kvinnor söker till utbildningen.

Barnmorskorna är mina hjältar i Afghanistan. De jobbar ofta ensamma, ska lösa situationer där liv och död står på spel, blir måltavlor för förtvivlan och ilska när döden knackar på dörren, när känslorna sval- lar, när en familj förlorar sin mor, bror eller syster. De hotas, kritiseras, går en fin balansgång i att tillåtas ut- föra sitt värv i en omgivning som styrs av misstänk- samma män.

Barnmorskorna är en symbol för de förändring-

ar som skett på ett samhälleligt plan i Af- ghanistan. Om vi zoomar ut och betraktar dem från lite håll, så ser vi att de utgör en viktig kil in i föreställningarna att kvinnor bör leva sina liv inom familjens väggar, av- skurna från det offentliga, synliga livet.

DE KVINNOR SOM väljer att bli barnmors- kor jobbar, tjänar pengar, möter främman- de människor, är aktiva. Tillsammans med sjuksköterskor, kvinnliga lärare och många andra starka och modiga kvinnor föränd- rar de bilden av kvinnors rättigheter och möjligheter.

Enligt en ny undersökning tycker 74 procent av afghanerna att kvinnor ska få arbeta utanför hemmet. Det är den högsta andelen hittills.

Förändring tar tid. Förändring krä- ver uppoffringar. Förändring är möjlig, och den sker tack vare Nalibas och hennes kollegors mod, slit och kunskap. ●

*Anna-Karin
Johansson*

Anna-Karin Johansson
Generalsekreterare, SAK

” En kvinna skulle inte jobba! Var hon omoralisk?”

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN/COMBAT CAMERA

I kommande nummer av Afghanistan-nytt ...

... tar vi upp **rättssäkerheten i Afghanistan** och de utmaningar som landet står inför när narkotika och opiumodling eldar på såväl kriget som brottslighet och social utsatthet.

Vi tittar också närmare på den **svenska regeringens utredning** av Sveriges militära och civila insats för Afghanistan 2002–2014.

en film av NIMA SARVESTANI

SYSTRAR BAKOM GALLER

PREMIÄR FRÅN 3 MARS

i Stockholm på Zita och Victoria, i Båstad, Göteborg, Malmö, Umeå, Uppsala, Västerås, Märsta, Angered, Växjö, Norrköping, Gunnarsbyn, Jönköping, Luleå, Mellerud, Tollered.

För information om föreställningstider, regissörsbesök och fler visningsorter, gå in på folketsbio.se

FOTO LASSE BENGSSON

”Jag har fått ner dödligheten bland mödrar och barn”

GULSOOM, 26 ÅR, är barnmorska i Afghanistan. Hon har utbildat sig på en av Svenska Afghanistankommitténs två skolor för barnmorskor.

I ett brev till Sverige skriver Gulsoom att hon inte bara räddar liv, byns flickor och kvinnor ser också upp till henne. De vill också bli barnmorskor. Och de behövs.

Genom att ge bidrag till SAKs arbete med barnmorskor hjälper du Afghanistans kvinnor att föda barn och fler barn överlever småbarnsåren. Var med och gör skillnad!

FAKTA | HÄLSA

- 900 000 kvinnor saknar i dag tillgång till mödravård i Afghanistan.
- 45 procent av kvinnor som föder i Afghanistan får hjälp av en barnmorska.
- 310 barnmorskor har utbildats på SAKs barnmorskeskolor.

Swisha
valfritt belopp
till 9007808!

MÄRK DIN GÅVA
"HÄLSA"